

Муҳаммад
Юсуф

ИЛТИЖО

ШЕЪРЛАР

Тошкент
Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети
«Еш гвардия» нашриёти
1989

Ю $\frac{4702570200-40}{356(04)-89}$ 88 — 88

ISBN 5 633 — 00086 — 0

© Издательство „Еш гвардия“, 1989

БИР КУНИ

*Бир кун
Бир аловон замон келади,
Замин узра омон-омон бўлади.
Ун йилми,
Юз йилми ўтиб орадан,
Урушлар,
Низолар кетиб орадан,
Тўплар —
Адирларда буғдой ўради
Танклар —
Далаларда пахта теради.
Миллатлар,
Элатлар,
Ок тан, қора тан
Ҳаммаси
Хазрати инсон булади.
Олам гулистон булади.
Бир кун...
— Шоирлар-чи, бобо,
Шоирлар нима булади?
— Уларнинг шодликдан
юраклари ёрилиб ўлади!*

ҚУШИҒИМСАН ВАТАНИМ

УРУШ БҮЛМАСИН

Дунё-дунё бўлиб яралди қачон,
Ҳаёт оҳанглари таралди қачон,
Зулмат ёруғликни кўролди қачон...
Нима бўлса бўлсин, уруш бўлмасин.

Баҳор ислагани билмасам майли,
Қирларда долалар термасам майли.
Майли, хандон кулиб юрмасам майли,
Нима бўлса бўлсин, уруш бўлмасин.

Балки умрим узун, балки қисқадир,
Майли, билмай ҳузур, ҳаловат надир.
Майли, меҳнат қилсам топмасам қадр,
Нима бўлса бўлсин, уруш бўлмасин.

Наҳот ганим билса одам одамни,
Куйдириб кул қилса ёруғ оламни?
Мен кимга ишондим ёлғиз боламни...
Нима бўлса бўлсин, уруш бўлмасин.

БРИГАДИР

Ленин орденли бригадир
А. Аҳмедов ҳаётидан лавҳа

Уни тапишади қишлоқда,
Ҳатто тилга олмай туриб отини.
Лўндагина қилиб айтсам агар мен:
Кунда кир ювади хотини...

Кўҳликкина хотини,
Шўрликкина хотини.
Кунда кир ювар-да, тушуна олмас
Эри бригадирми,
Тракторчими?..

Лекин гап бундамас,
Гап шундаки,
Кимки астойдил
Ерга меҳр қўйса,
Қайтади бир кун.
Қора терни сидириб туриб,
Чўпиллатиб ўпиб пешонасидан,
Эли унга раҳмат айтади бир кун.
Мана қуллуқ қилар
Бу кун эл,
Марҳаматдан тортиб Асака,
Оёққа қолқийди каттаю-кичик
Уни кўриб: — Бригадир ака!..
Эҳе, бу кунларга еткунча
Озмунча машаққат чехмади.
Юрагини анов инжиқ ерларга,
Тилагини анов инжиқ ерларга
Неча қайта эхмади.

Гап бунда ҳам эмас,
Гап шундаки,
Кимки астойдил
Ерга меҳр қўйса,
Қайтади бир кун.
Қора терни сидириб туриб,
Чўпиллатиб ўпиб пешонасидан,
Эли унга раҳмат айтади бир кун.

Аmmo,
Қаердасиз, ўртоқ мухбирлар.
Нималарни кўзлаб юрибсиз?
Яна қаерларда,
Яна қайси бир
Пуфак қаҳрамонни
Излаб юрибсиз?!
Истардимки, бу кун
Бор ишни ташлаб
Бир кишини йўқлаб келсаларингиз,
Десаларингиз:
Абдиҳошим Аҳмедов,
Мунча озгинсиз,
Мунча бўлиқ тўзаларингиз.

ЕҚУБ МЕРГАН

Еқуб чолга «Запорожец» беришмади,
Аризалар ёзиб борса, кўришмади,
Кўргач эса кўрмагандек елка қисиб,
Кўнишмади...

Еқуб чолнинг кўкси тўла орден эди,
Қайга борса ўрни тайин тўрдан эди,
Нима дейсиз — икки уруш кўрган эди,
Берлинда суратга тушган мерган эди.

Биттагина оёғи ҳам толдан эди,
Биттасини дўхтир кесиб олган эди.
Нима дейсиз — шундай бўлиб қолган эди,
Гурс-гурс қилиб юришлари ёлгон эди!

Бошлиқ чолга «Запорожец» бермади,
Аризалар ёзиб борса кўрмади.
Кўргач эса кўрмагандек елка қисиб,
Кўнмади...

Еқуб чолнинг райсобресдан кўнгли қолди,
Еқуб чолнинг бошлиқ-бездан кўнгли қолди,
Мендан, сиздан — ҳаммамиздан кўнгли қолди,
Машинасин бошқа олғир кимса олди.

Энди ул зот ялло қилиб юраверар,
Инвалиднинг машинасин сураверар,
Уни кўрсам чол эсимга келаверар,
Филдираги юрагимни элаверар...
Еқуб чолга беришмаган «Запорож»нинг!

* * *

Сизни ҳеч ним танимайди Андижонда,
Сизни ҳамма танийди Ўзбекистонда.
Сиздек бўлсак қанийди Ўзбекистонда..
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим.

Мен бир шаҳар сулув билан кулиб юрдим,
Кулиб юрдим лекин кадрим билиб юрдим.
Соғинганда Сиз еққа термулиб юрдим..
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим.

Садоқатдан сўйлади гоҳ шоирчалар,
Куйлайверди, куйлади оҳ, шоирчалар..
Излаганинг ана-ху, боқ шоирчалар —
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим.

Адолат бу шийлонларга қайрилган йўл,
Саодат бу хирмонларга қорилган йўл.
Садоқат бу кузакда тарс ёрилган қўл —
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим

О,юртимининг қадоққўл Зулайҳолари,
Барчинлари, Турсуноий, Зеболари.
Қадим Ўзбекмомо мерос иболари —
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим.

Оқ кийинган дунё унинг эъзозида,
Халоват йўқ на баҳори, на ёзида.
Ҳиссаси бор Гагариннинг парвозида —
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим!..

Сизни ҳатто танимайди андижонлик,
Сизни ҳамма танийди ўзбекистонлик.
Сиздек бўлса қанийди ўзбекистонлик —
Марҳаматлик менинг деҳқон сингилларим.

* * *

Бу эшик жимгина очилавермас,
Бармогингни таниб йиғлар бу эшик.
Занг илгак сурилса чўғдек бир савод
Юракка санчилар кўкракни тешиб:
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?..

Отангинг томида лолақизғалдоқ,
Отангинг уйида кўринмас бир жом.
Ана, кўмилмаган анор шохлари
Синар ва хўрсинар умр — ўқилон:
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?.

Ким у воҳ, энгашиб лойқа сув ичди
Ва уватга чўкди кўксини ушлаб,
Кетмони чирқирар кесакни муштлаб:
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?..

Ким у воҳ, қўлида тешиккулчалар:
Невараларимга уйим Ватандир,
Ҳовлимни тўлдириб юришгай улар...
Жонимни чўқийди кул босган тандир:
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?..

Бу ҳовли жимгина туравермайди,
Ўтларга кўмиллиб йиғлар бу ҳовли:
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?
Қаерда юрибсан, эгамнинг ўғли?.

БОБОМ БИЛАН СУҲБАТ

Дунё билан ишни йўқ эди,
Сийёсатга ҳушим йўқ эди.
Нима бўлар буёғи энди...
Ким билади, болам.

Уканг мунда ўқир газета,
Атом дейди, дейди ракета.
Борманми ё йўқманми эрта...
Ким билади, болам.

Хасис қўшним йиғиб тўймайди,
Гийбатчиси ёзиб қўймайди.
Отса отиб, сўйса сўймайди..
Ким билади, болам.

Келганингдан хурсандман лекин,
Бу йил сирмас полизга экин.
Олиб кетгин, тўйгунча егин...
Ким билади, болам.

Менинг ўйим — тинч бўлса олам,
Кетмои чопсам, яшнаса далам.
Кўролмаслар бўлса шуни ҳам,
Ким билади, болам...

Урушқоқлар асабга тегса,
Дехқон агар ғазабга келса,
Кейин нима бўлишин эса —
Ким билмайди, болам!

• • •

«Оламда нима гап» буляпти,
Хира ёғду сочар телевизор.
Айвонда шолчада бир бола
Ултирар чўнқайиб... кўйлаклари кир.

Ҳовлида ҳар кунги юмушлар,
Ҳовлида ёвғир ер муштлар.
Момоси дарғазаб, беарқон
Бузоқчани тутолмай бу он.

Бузоқни қарғайди ҳарсиллаб.
Қозиқни ўқталар: «Бўйнинг узилгур!»
Айвончада эса бир бола
Ултирар чўнқайиб иштони ҳам кир.

Оламда нима гап бўляпти?..

* * *

Тушимга киради Қодирий бобом,
Бемадор, бемажол, беҳол, беором.

Эгнига эски бир тўн кийиб олган,
(Шинелдир балки у, кимдандир қолган).

Шинелнинг енгида похол ҳам бордай,
Бобомнинг юзлари оқарган қордай.

Осмондек, осмонда Чўлпондек унинг
Чарақлаб тургувчи кўзи тўла мунг...

Тушимга киради Қодирий бобом,
Тур энди, бунча кўп ухладинг, болам.

Боқ, бу чоғ айланиб жўхоризоринг,
Уроғин қайрайди онанзоринг.

У ўриб бўлгунча ризқу зарингни,
Уйратиб тур чиқиб, укаларингни.

Ва менинг саломим етказ аларга —
Бобосин соғинган мусичаларга..

Тушимга киради Абдулла бобом,
Оҳ, олтин бобом-а, воҳ, тилла бобом!

• • •

Ёлгон ёмон дерлар,
Хушомад ёмон.
Ёмонлиқнинг бари ёмондир, бироқ
Менимча дунёда энг катта гуноҳ —
Соғинмай яшамоқ...

Тилга келганини айтаверамиз,
Сурнштирмай ростдир-ёлгондир, бироқ.
Менимча дунёда энг катта гуноҳ —
Қари қиз ҳақида гийбат тўқимоқ.

Ким бу шеърим ўқиб ошкора кулса,
Бечоралар нчра бечора бўлса...
Менимча дунёда энг оғир гуноҳ —
Ҳиринглаб шеър ўқимоқ!

ТУГИЛГАН КУНДА

Жилмаяр кимнингдир дўрдоқ лаблари,
Зада иўнгил ўзи уқиб олади.
Сенинг кўйлагингнинг егни кўп узун,
Менинг эса тилим узун, галати.

Қандияга термулиб мастона ингоҳ,
Зимдан биз томонга разм солади.
Сенинг қўлингда ҳеч турмайди пичоқ,
Такаллуфни билмас мен ҳам, галати.

Боқадм тозидай гоҳ қулоғи динг,
Кўзига ишонмай қотиб қолади.
Сен қандай ўқчямай майни ҳўпладинг,
Тутилмай шеър айтдим мен ҳам, галати..

Имлайсан — кетайлик. У яна сергак,
Столга энгашиб гулни ҳидлайди.
Барини билар у дунёда, фақат
Онаси туғилган кунни билмайди.

ҒУРУР

Ҳозир менга кулиб қарайсан,
Беғамгиша бош иргайсан жим.
Ва йўлингга кетаверасан,
Худди сенга йўқдек керагим.

Малоя ўйнар, йўқ, савол ўйнар.
Дугонангни кўзларида: — Ким?
Бир силкилиб ҳўяди кафтинг,
Худди сенга йўқдек керагим.

Қарамайман ортингдан мен ҳам,
Тезроқ бундан кетмоқ тилагим.
Ва шўнғийман троллейбусга,
Худди менга йўқдек керагинг.

Сени гоҳи йиғлагинг келар,
Мени эса гоҳида ичгим.
Шундай, шундай катта шаҳарда,
Бизга ёрдам беролмас ҳеч ким.